Internationalisering opnieuw onder één paraplu

Aoc's voelen urgentie van buitenland

Motieven om het onderwijs op aoc's een internationale dimensie te geven, kunnen uiteenlopen. De meeste scholen voelen in elk geval nu duidelijk de noodzaak van gezamenlijk overleg. Ze informeren zich over zaken zoals Leonardo en bpv in het buitenland en oriënteren zich op acties.

Internationalisering op de aoc's is nooit helemaal verdwenen, maar sinds het Stimuleringsprogramma Internationalisering (Stir) een jaar of vijf geleden werd stopgezet en de geldstoom opdroogde, gebeurde er gezamenlijk niet veel. Sommige aoc's (zoals Groenhorst, Wellant en Limburg) keken nog steeds regelmatig over de grens, maar voor de meeste lagen prioriteiten op andere terreinen.
"Eigenlijk is dit een soort reanimatie", zegt Hans Blankestijn, bij de AOC Raad verantwoordelijk voor internationalisering. Hij is er voorzitter van het eind 2002 heropgerichte platform. Veel aoc's zagen vanwege allerlei internationale ontwikkelingen het belang van zo'n overleg nu wel in, vertelt hij. De AOC Raad heeft daarom in overleg met de Directie Wetenschap en Kennisoverdracht (LNV) het platform nieuw leven ingeblazen.

Driving force

Motieven voor internationalisering kunnen uiteenlopen en ze kunnen ook verschuiven. Drijfveer is bijvoorbeeld noodzaak, het is idealisme of er wordt gedacht aan wat leerlingen en studenten er wijzer van worden. Soms is het ook puur opportunisme; er is immers subsidiegeld.
De noodzaak wordt gevoeld vanwege ontwikkelingen zoals de Europese eenwording, de samenwerking, het overheidsbeleid, de globalisering, veel en toenemende contacten over de grens en internationale afspraken over onderwijs. Bijvoorbeeld afspraken over een gezamenlijke profilering van het beroepsonderwijs en over het bachelor-mastersysteem.
Voordelen, dan praat je over de effecten van uitwisseling van kennis, leerlingen en medewerkers. Contact met andere culturen vergroot het bewustzijn van de eigen cultuur. Het is ook een persoonlijke verrijking. Verder is het belangrijk voor ontwikkeling van taalvaardigheid in het bijzonder en van sociale en communicatieve vaardigheden in het algemeen. En het daagt leerlingen uit tot meer zelfbewustzijn en zelfstandigheid.
Dan, erkent Blankestijn, betekende internationalisering een aantal jaar geleden inderdaad dat je vooraan stond als het geld werd uitgedeeld. "Dat is verdwenen. Dat is zeker geen automatisme meer. Subsidie is niet meer de *driving force* voor internationalisering. Er is nog steeds wel geld, bijvoorbeeld vanuit Leonardo da Vinci of voor het BAND-programma (uitwisseling met Duitsland), maar voorheen was er zodra je een projectvoorstel indiende, vanzelfsprekend subsidie.

Foto: Ton van den Born

► *Er zijn vele motieven voor internationalisering. Voor Hans Blankestijn, voorzitter van het Platform Internationalisering, tellen vooral ook de ontmoetingen met mensen in andere culturen*

Dat is veranderd; nu is de onderwijsontwikkeling leidend."
Veel fondsen richten zich op Europa, maar internationalisering gaat verder. Blankestijn vertelt dat hij een dag eerder een Indonesische onderwijsdelegatie heeft ontmoet die een project met groen onderwijs wil starten. Vroeger was er meer idealisme, bevestigt hij, nu is het zakelijker. "Dat zag je ook bij die delegatie. Ze realiseerden zich niet hoe duur de inzet van een Nederlandse docent was. Vroeger stapte je daar makkelijker overheen, nu niet meer. Er is minder ruimte voor idealisme."
Blankestijn voegt er een vijfde motief aan toe. "Je zou op deze manier ook meer perspectieven voor het groene onderwijs in Nederland kunnen bieden." Hij doelt onder meer op het belang van de groene kennisinfrastructuur in Nederland voor de internationale markt. In Wageningen komen bijvoorbeeld al bijna meer buitenlandse dan Nederlandse studenten.

Subsidie is niet meer de driving force voor internationalisering; nu is de onderwijsontwikkeling leidend.

Mogelijkheden voor aoc's

Een belangrijke grond voor de gezamenlijke aanpak van internationalisering is ten slotte de Kopenhagen-verklaring (november 2002). Ongeveer dertig Europese onderwijsministers (uit lidstaten, kandidaat-landen en nog een paar landen eromheen) spraken daar over de toekomst van beroepsopleidingen. Afgesproken werd onder meer dat gepoogd zou worden het imago te verbeteren, er meer mobiliteit en samenwerking mogelijk moest zijn, instrumenten zoals het Europese cv en de Europass verder ontwikkeld zouden worden en er een grotere transparantie en erkenning van beroepskwalificaties zou moeten komen.
De deelnemende landen hebben ook besloten om uiterlijk 2010 richtlijnen voor duaal competentiegericht onderwijs in Europa op te stellen.
Nederland is al een eind op weg, maar dit heeft ongetwijfeld effect voor scholen hier en voor de opzet →

van een internationale beroepspraktijkvorming, denkt Blankestijn,. “Ik kan me voorstellen dat het buitenland aanklopt voor informatie over onze aanpak.”
“Langzamerhand worden aoc’s zich bewust van deze ontwikkelingen”, zegt hij. “Daarnaast wil de overheid dat Nederland een kennisexportland wordt.” Zoals er in Wageningen en ook op hogescholen als Larenstein veel buitenlandse studenten komen voor een bacheloropleiding of een MSc, zou er ook meer belangstelling voor het middelbaar beroepsonderwijs kunnen komen. Blankestijn: “Wellicht zijn er mogelijkheden voor de aoc’s.”

Onbetaalbare ervaring

Het vernieuwde Platform Internationalisering komt vier keer per jaar bijeen op het kantoor van de AOC Raad. Van de twaalf aoc’s zijn er gemiddeld zeven met een of twee mensen vertegenwoordigd. Er zijn er altijd wel een paar verhinderd. “Die zijn dan bijvoorbeeld in het buitenland, dat heb je met mensen die bezig zijn met internationalisering.” En ten slotte zijn er nog een paar die zeggen, aldus Blankestijn, internationalisering op dit moment niet zo belangrijk te vinden.
Het gaat in het overleg over concrete projecten en uitwisselingen. Aoc’s worden geïnformeerd over mogelijkheden van programma’s zoals Leonardo da Vinci en aanvragen bij ESF (Europees Sociaal Fonds) en Senter (een agentschap van het ministerie van Economische Zaken). Er komen gastsprekers, bijvoorbeeld van Aequor voor informatie over de aanpak van beroepspraktijkvorming in het buitenland of van Cinop over het Leonardo-programma. Zo is op de laatste bijeenkomst (13 juni) besloten dat het platform voortaan tegelijk geldt als het sectorale platform (Groen) voor Leonardo.
Zelf is Blankestijn regelmatig op pad. In september is hij bijvoorbeeld reisleider van een groep met 38 mensen van aoc’s (twaalf CvB-leden en 24 mensen van het platform AOC’s Online. Ze gaan naar Oslo en omgeving.
Doel is dan informatie-uitwisseling, een van de drijfveren voor internationalisering. Voor Blankestijn is er zeker ook een persoonlijk motief. “Het leuke vind ik het avontuurlijke”, vertelt hij over zijn reizen. “Het is heel boeiend om met mensen van andere culturen in aanraking te komen. Die ontmoetingen over de hele wereld zijn voor mij een onbetaalbare ervaring.”

Ton van den Born

Vocabulaire internationalisering

Van veel begrippen, afkortingen en namen in het Platform Internationalisering weten alleen ingewijden wat ze betekenen. Wat zit er achter Leonardo, ESF en de Europass?

Leonardo da Vinci – Dit Europese actieprogramma wil met financiële steun de kwaliteit van Europese beroepsopleidingen stimuleren en innovatie bevorderen. Duizenden studenten, honderden docenten en veel werkzoekenden hebben met dat doel aan uitwisselingen meegedaan en internationale ervaring opgedaan in hun vakgebied. De eerste fase van Leonardo liep van 1995 tot 1999. De tweede fase loopt nog tot 2006 en daarvoor is een budget van ruim een miljard euro.

ESF – Het Europees Sociaal Fonds, een van de oudste structuurfondsen van de Europese Unie, is bedoeld om de werkgelegenheid te bevorderen. Prioriteiten zijn onder meer een blijvende inzetbaarheid van de beroepsbevolking en een leven lang leren als onderdeel van het beroepsonderwijs.

Europass – Het middelbaar beroepsonderwijs in de landen van de Europese Unie heeft in 2000 een informatiedocument ingevoerd dat de internationale opleidingservaring van leerlingen vastlegt. De Europass is voor de toekomstig werknemer een aanvulling op zijn diploma’s en certificaten.